

**PROGRAMACIÓ
DIDÀCTICA**

**PROJECTE
EDUCATIU DEL
SEMINARI DE
RELIGIÓ**

**I.E.S
EMPERADOR
CARLES**

CURS 2010 -2011

ÍNDEX

PROGRAMACIÓ DIDÀCTICA	1
PROJECTE EDUCATIU DEL SEMINARI DE RELIGIÓ	1
I.E.S EMPERADOR CARLES	1
ÍNDEX	2
INTRODUCCIÓ	4
CONTEXTUALITZACIÓ	8
CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA DE RELIGIÓ A L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	8
1. COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA.	9
3. COMPETÈNCIA CULTURAL I ARTÍSTICA.	11
4. LA COMPETÈNCIA D'APRENDRE A APRENDRE.	12
5. LA COMPETÈNCIA SOBRE AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL.	13
6. LA COMPETÈNCIA EN EL CONEIXEMENT I INTERACCIÓ AMB EL MÓN FÍSIC.	13
OBJECTIUS	14
CONTINGUTS	15
PRIMER CURS	15
SEGON CURS	16
TERCER CURS	16
QUART CURS	17
AVALUACIÓ	17
PROCEDIMENT D'AVALUACIÓ I RECUPERACIÓ	18
CRITERIS D'AVALUACIÓ	18
CRITERIS D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.	20
METODOLOGIA	20
PROJECTE EDUCATIU DEL SEMINARI DE RELIGIÓ	
CURS 11-12	

CRITERIS DE CORRECCIÓ	21
INTEGRACIÓ DE TIC/TAC EN EL PROCÈS D'APRENTATGE	21
SORTIDES SEMINARI DE RELIGIÓ	CURS 2011-2012
	23
ORDENACIÓ DE CONTINGUTS I TEMPORITZACIÓ	24
BLOC 1 EL FET RELIGIÓS	24
BLOC 2/3 BÍBLIA: ANTIC I NOU TESTAMENT	25
BLOC 4 HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA	26
BLOC 5 GRANS RELIGIONS	27
BLOC 1 EL FET RELIGIÓS	29
1.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	29
1.2 COMPETÈNCIES PRÒPIES DE LA MATÈRIA: CONVIURE I HABITAR EL MÓN	30
BLOC 2/3 BÍBLIA: ANTIC I NOU TESTAMENT	34
2.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	34
BLOC 4: HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA	40
4.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES	40
4.2 COMPETÈNCIES PRÒPIES DE LA MATÈRIA: CONVIURE I HABITAR EL MÓN	41
BLOC 5 LES GRANS RELIGIONS	45

INTRODUCCIÓ

La Llei Orgànica de l'Educació, 2/2006 de 3 de maig, té en compte en la Disposició Addicional Segona el dret dels pares a la formació religiosa i moral dels seus fills, segons les seves conviccions, i estableix que l'ensenyament de la religió s'inclourà com a àrea o matèria en els nivells educatius que correspongui. Els Decrets d'Ensenyaments Mínims desenvolupen l'esmentada Disposició Addicional 2a quant a la seva presència curricular i condicions acadèmiques aplicant l'exclusiva competència de la Jerarquia eclesiàstica per determinar el currículum propi de l'ensenyament religiós catòlic en el nostre cas.

En aquest marc, l'ensenyament de la religió i moral catòlica es presenta com una opció lliure per als/les alumnes i obligatòria per als centres.

L'ensenyament religiós contribueix a la qualitat de l'educació des de la proposta i desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu propi currículum.

Ho fa desenvolupant especialment la capacitat transcendent de l'alumne/a, facilitant-li una proposta de sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament d'aquells valors comuns que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

Per assolir una formació integral i, per tant, una educació de qualitat, caldria que es desenvolupessin totes les capacitats inherents a l'ésser humà, entre les quals es troba constitutivament la capacitat transcendent. Aquesta capacitat bàsica de l'individu adquireix el seu autèntic compliment en la recerca del sentit últim de la vida. Arrelada en el més profund de l'ésser, l'alumne la va descobrint - tenint en compte els nivells d'aprenentatge propis de cada edat- en els símbols i signes del seu entorn, en el progrés i humanització del propi ser humà, en el llenguatge narratiu de la Bíblia, en els models cristians d'identificació i, en particular, en la persona de Jesucrist i la seva presència en la comunitat cristiana.

La formació religiosa i moral catòlica compta amb una llarga tradició en el sistema educatiu espanyol i responent a raons profundes de la institució escolar i als drets humans reconeguts per la Constitució espanyola, està garantida actualment per l'Acord subscrit entre l'Estat

espanyol i la Santa Seu sobre Ensenyament i Assumptes Culturals, firmat el 3 de gener de 1979, en el qual s'estableixen els principis que fan possible les garanties constitucionals.

El currículum de l'ensenyament de la religió catòlica és una síntesi bàsica i global del missatge cristià, adequada a l'edat de l'alumne/a, a les exigències epistemològiques de la matèria, a les expressions culturals de l'entorn i a les demandes didàctiques del sistema educatiu. Junt amb les altres opcions de la matèria de Religió, s'emmarca en un context històric i social, inclou part del gran patrimoni cultural i artístic que brota de la fe catòlica i d'altres confessions, i possibilita l'anàlisi comparada dels continguts i línies bàsiques de les grans religions vigents. Amb tot, l'ensenyament religiós catòlic es desenvolupa especialment en quatre grans dimensions:

La **dimensió cultural i històrica** està present en l'ensenyament religiós, ja que el patrimoni cultural, històric i antropològic-axiològic que gran part de les societats reben del passat està vertebrat per continguts religiosos. En aquest sentit, la Religió catòlica ha donat els seus fruits en l'art, en els sistemes de significació moral, en la cultura popular i en l'acció social.

Per això, el currículum de l'opció confessional catòlica ensenya la incidència que el cristianisme – en els seus continguts doctrinals i en les seves formes històriques- ha tingut i té en la cultura catalana, espanyola i europea.

La **dimensió humanitzadora** de l'opció catòlica constitueix una aportació eficaç en la maduració de la personalitat integral de l'alumne/a, arrelada en els mateixos objectius del 20 sistema educatiu en un nucli referencial d'idees, valors i creences que li permeten donar resposta als seus interrogants més radicals, fent a la vegada possible la formació d'homes i dones conscients, crítics, lliures i creadors. La formació religiosa catòlica aporta d'aquesta manera una cosmovisió que fa possible l'obertura vers al fonament i el sentit últim de la vida i, per tant, al sentit de la ciència, de la cultura i de la identitat mateixa de la persona humana. Es tracta d'afrontar les grans preguntes que l'alumne/a es planteja i ajudar-lo a trobar les respostes que podrà assumir com a opció lliure i personal. És finalitat de l'escola que els alumnes aconseguixin el seu desenvolupament personal; la qual cosa no és possible sense una convenient fonamentació i orientació cap a un significat últim i global de l'existència.

La **dimensió ètico-moral** explicita les exigències morals que comporta el missatge cristià. En la religió catòlica s'ofereix una determinada manera de veure la vida, en la base de la qual es troba un concepte d'home, un nucli referencial d'idees i creences, i la proposta d'una escala de principis i valors. L'ensenyament religiós catòlic exposa, fonamenta i jerarquitzava els valors i virtuts capaces d'educar la dimensió moral i social de la personalitat de l'alumne/a, en ordre a fer possible la maduració en la responsabilitat, l'exercici de la solidaritat i de la caritat.

Tot això, com a expressió coherent del coneixement de Déu revelat en Jesucrist. L'opció religiosa catòlica es presenta en l'àmbit escolar, en la seva estructura epistemològica o disciplinar, amb el **caràcter científic** amb què, en la cultura universitària, s'aborden les ciències de la religió i la teologia. Els seus continguts són sabers amb una fonamentació i una metodologia científica pròpia, implantats amb rigor i tradició en els Estats del nostre entorn cultural. El seu estatut epistemològic original entra en l'àmbit educatiu en confrontació i diàleg amb aquells altres tipus de sabers i racionalitat que operen a l'escola.

Correspon als equips de cicle l'elaboració prèvia inicial de les unitats de programació didàctica que, inserides en les àrees i en el marc de les adaptacions curriculars adients, esdevenen la fita capital de la tasca del professorat.

L'èxit del procés d'aprenentatge depèn del fet que quedin clars prèviament els objectius i que s'acordi harmònicament i sistemàtica el pla d'acció educativa: què ha d'aprendre l'alumnat (continguts), en quin ordre (seqüència), per a què (capacitats finals dels alumnes), com (metodologia) i amb quins mitjans (llibres, quaderns, altres materials). Aquests elements, junt amb el plantejament de l'atenció a la diversitat de l'alumnat, amb les línies mestres de l'orientació i tutoria, amb el tractament dels eixos transversals i amb l'explicitació dels objectius terminals, configuren el Projecte Curricular.

El Projecte Curricular de Centre permet al docent enquadrar els nivells de concreció en el marc conjunt d'actuació, alhora que fa factible conèixer la proposta pedagògica del centre per a l'etapa de l'Educació Secundària Obligatòria, així com les correccions generals que poden plantejar-se o els mecanismes d'ampliació, reforç o adaptació que han de posar-se en marxa.

La religió, en el marc de les ciències socials a l'educació secundària obligatòria té com a finalitat apropar l'alumnat al coneixement de les principals religions i a la comprensió de la seva influència sobre la societat. Això implica estudiar les relacions de la religió amb els elements de la cultura a través dels quals s'expressa (l'art i la literatura) i amb aquells altres amb els què, sovint, entra en conflicte (la filosofia, la ciència, la política o la moral).

En totes i cadascuna d'aquestes dimensions del coneixement l'alumnat entre els 12 i els 16 anys s'ha d'introduir de forma sistemàtica en el discerniment dels motius i causes de les dimensions dalt esmentades

L'ensenyament de la Religió Catòlica a l'escola s'até a la finalitat pròpia d'aquesta, que és la formació plena de l'alumne mitjançant els sistemes propis d'aprenentatge que es concreten en el currículum i el seu desenvolupament. Contribuïx a la qualitat de l'educació des de la proposta i desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu propi currículum. Ho fa desenvolupant especialment la capacitat transcendent de l'alumne, facilitant-li una proposta del sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament d'aquells valors comuns i propis d'aquest ensenyament que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

L'estudi de la religió contribueix a desenvolupar les facultats cognitives bàsiques i a iniciar l'alumnat en una visió global del món i en un conjunt de valors que els capacita per a assolir una actitud ètica i compromesa en la nostra societat.

Els continguts de l'àrea de religió s'expressen de forma genèrica i oberta per tal d'aconseguir un desenvolupament posterior adaptat a la diversitat i als elements específics de cada context escolar particular.

Des d'aquesta àrea s'ha d'assolir, per una banda, el vocabulari específic, d'altra banda, la potenciació dels recursos expressius de l'alumnat.

CONTEXTUALITZACIÓ

La present programació està elaborada específicament per a l'IES Emperador Carles, situat al barri de Sants de Barcelona, que acull als alumnes del seu entorn immediat, població autòctona així com immigrada (13%), en la seva majoria de procedència hispanoamericana. Conviuen en ell, doncs, persones de diferents grups socials –majoritàriament classe mitja - i diferents nivells culturals. Els estudis impartits en aquest institut són l'ESO i el Batxillerat en les modalitats de Ciències de la Naturalesa, Tecnologia, Humanitats i Ciències Socials. La mitjana de línies per a l'ESO és de quatre i per al Batxillerat de tres a primer i de dos a segon. En el PEC del centre es recull l'objectiu de complir no només la funció educativa sinó també la de desenvolupar una funció social, cultural i humana. En el primer curs de l'ESO es té en compte el grau d'aprenentatge aconseguit en la Primària, en els següents es valora el grau d'assimilació que es va assumint al llarg dels diferents cursos.

CONTRIBUCIÓ DE L'ÀREA DE RELIGIÓ A L'ADQUISICIÓ DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

L'ensenyament de la Religió catòlica a l'escola s'até a la finalitat pròpia d'aquesta, que és la formació plena de l'alumnat mitjançant els sistemes propis d'aprenentatge que es concreten en el currículum i el seu desenvolupament.

L'ensenyament religiós contribueix a la qualitat de l'educació que reconitza la LOE des de la proposta i desenvolupament d'uns coneixements, valors i actituds que conformen el seu propi currículum. Ho fa desenvolupant especialment la dimensió i capacitat transcendent de l'alumnat, facilitant-li una proposta de sentit últim per a la seva vida i il·luminant el fonament d'aquells valors comuns i propis d'aquest ensenyament que fan possible una convivència lliure, pacífica i solidària.

Les propostes de l'ensenyament religiós catòlic constitueixen en si mateixes una cosmovisió del món, de la vida i de l'ésser humà que fan possible la formació integral. Tot això es realitza mitjançant la presentació sistemàtica, orgànica i científica del missatge, vida i persona de Jesucrist, present en la seva Església, avalada per l'Escriptura, per la Tradició i el Magisteri de l'Església, transmesa a través de l'acció educativa del professor amb la seva preparació científico-tècnica i el seu testimoni cristià. Les aportacions d'aquest ensenyament conformen una manera de ser i de viure en el món, de tal manera que els principis, valors i actituds que genera ajuden a l'alumnat a situar-se lúcidament davant la tradició

cultural, a conèixer i oferir els elements bàsics del cristianisme generadors de cultura i, per tant, a inserir-se cooperativament i crítica en la societat. Les seves propostes són qualitativament transcendents i vives, realitzades en la persona del mateix Jesucrist, per això pot donar i de fet dóna resposta al sentit últim de la vida.

Amb tot, les competències bàsiques, com són les interpersonals, interculturals, socials i cíviques i la comunicació lingüística adquireixen en aquesta matèria elements bàsics per a la seva adquisició al llarg de l'ensenyament obligatori. Tota persona té necessitat d'una base sòlida sobre la qual construir l'existència personal i social. Els adolescents i joves es plantegen interrogants profunds sobre el sentit de la seva existència que exigeixen una resposta, alhora que transcendent, de caràcter universal i estable. Cal tenir en compte que en aquestes edats es desenvolupa la raó formal, i la seva capacitat d'abstracció i generalització de conceptes. És capaç d'analitzar i sintetitzar elements diferents i plurals, induir i aplicar símbols i signes a la seva pròpia vida i a la realitat circumdant. És precisament en aquesta etapa en què certa inquietud vital sorgeix i comença a plantejar-se els perquè de l'existència i especialment la seva actitud personal davant del fet religiós en relació a la vida personal i social. Les seves preguntes vitals i la seva inseguretat estan demandant models de vida autèntics en el procés de maduració de la seva personalitat. L'ensenyament religiós catòlic insistirà en la proposta explícita de la persona de Jesucrist, els principis que d'Ell dimanen, els valors que genera i les actituds que broten a fi que els alumnes reflexionin seriosament sobre la conducta personal i social. Això exigeix una informació sòlida sobre el fet religiós i, en concret, pel que fa referència a aquesta assignatura, una exhaustiva presentació del fet religiós conformat en la religió catòlica. La formació religiosa es desenvolupa a l'escola en un diàleg autèntic amb la realitat cultural, informant sobre la relació i influx mutu entre la cultura occidental i el fet religiós cristià; entrant en diàleg fecund i responsable amb aquesta cultura -composta per idees, principis, valors, modes de vida- a la llum de l'Evangeli, que en la seva perenne actualitat il·lumina el més profund de l'ésser humà i projecta una visió lliure i valorativa davant de la realitat cultural.

Si bé l'ensenyament religiós és present i ajuda la conformació de les competències fixades en els Reials Decrets d'ensenyaments mínims, tenint en compte que les competències bàsiques són "aquelles que sustenten la realització personal, la inclusió social i la ciutadania activa," algunes d'elles tenen una especial relació amb l'acció educativa de la religió catòlica, i fins i tot, podria afirmar-se que d'altres, si es prescindeix de la realitat religiosa, mancarien d'elements importants per a la seva adquisició i desenvolupament. Entre d'altres proposem les següents:

1. COMPETÈNCIA EN COMUNICACIÓ LINGÜÍSTICA.

L'ensenyament religiós catòlic a l'escola utilitza el llenguatge acadèmic, aquells llenguatges que conformen la cultura que es transmet a la matèria

de religió, i els llenguatges del propi ensenyament religiós.

El diàleg de la fe amb la cultura contribueix a la competència en comunicació lingüística, en la mesura que exigeix exercitar-se en l'escolta de la paraula de Déu, l'exposició dels seus continguts i aplicació a la cultura i a les diferents formes de vida social, així com a l'argumentació adequada a aquesta edat i sempre present en l'ensenyament religiós. D'altra banda, és propi de l'ensenyament religiós catòlic la utilització dels diversos

llenguatges i formes de comunicació que Déu ha utilitzat en la seva revelació a l'ésser humà. La seva revelació és rica en distints llenguatges. Així, el llenguatge bíblic i la seva riquesa d'expressió i simbologia; el llenguatge doctrinal i la seva precisió conceptual, analítica i argumental; el llenguatge litúrgic i la seva proximitat al llenguatge dels símbols del poble cristià; el llenguatge, finalment, testimonial que fa possible la transmissió vital d'allò que es creu. Així mateix, l'ensenyament religiós catòlic en l'exercici d'aprenentatge del missatge cristià capacita i permet a l'alumnat expressar pensaments, conviccions, vivències i opinions i acostumar-se al discurs coherent i estructurat de la fe cristiana. Tot això és imprescindible per a la comprensió del llenguatge a totes les llengües de la cultura occidental. L'ensenyament religiós fa possible una veritable comunicació lingüística, en utilitzar els diferents llenguatges en la seva expressió verbal o escrita, explícits i implícits en

fonts diverses. Finalment, l'anàlisi de fets socials que es presenta en la classe de Religió, com elements motivadors de la realitat evangèlica, possibiliten l'enriquiment del vocabulari.

2. COMPETÈNCIA SOCIAL I CÍVICA.

En la competència social i cívica s'integren els elements essencials per a la humanització, elements personals, interpersonals i interculturals, i recullen totes les formes de comportament que preparen les persones per participar d'una manera eficaç i constructiva en la vida social i professional.

Des del missatge cristià, allò principal és el desenvolupament de tot el que és humà, de les seves potencialitats i capacitats que el configuren i el desborden, del purament funcional i material. Des del desenvolupament de la persona s'estableixen les bases per a la cooperació i exercici de la ciutadania democràtica, la comprensió de la realitat social en la qual es viu, sent conscients dels valors del nostre entorn i col·laborant amb l'oferta de vida que ens fa Jesucrist, a construir un sistema de valors propi i a viure-hi en coherència. En aquesta acció humanitzadora, l'ensenyament religiós catòlic exposa, fonamenta i jerarquitzava els valors i virtuts capaços d'educar la dimensió moral i social de la personalitat de l'alumnat, en ordre a fer possible la maduració de la coresponsabilitat, l'exercici de la solidaritat, de la cooperació, de la llibertat, la justícia, la igualtat i la caritat; tot això, com a expressió coherent del coneixement de Déu, revelat en

Jesucrist i, ahora, com a resposta a les grans preguntes sobre el sentit de la vida que ja en aquesta edat es formulen els alumnes.

Amb això estem apel·lant al principi bàsic, la dignitat del ser humà com a fill de Déu, oferint el fonament estable del respecte als principis i valors universals, com a resposta a una profunda crisi d'humanitat i d'ordre moral. L'alumnat necessita al seu torn raons per estimar, raons per viure i raons per esperar, basades en la vida i missatge d'amor de Jesucrist, origen i meta de la formació religiosa que l'Església ofereix en l'escola.

Es contribueix directament a la dimensió moral de la persona afavorint que els/les alumnes reconguin l'arrel de seu propi ser i els seus mateixos comportaments, construint una consciència recta que es fonamenti en els valors de l'Evangeli. Afavorint també els aprenentatges des d'un marc de referència que s'ha d'ajustar a la lliure i voluntària opció dels pares. Això comporta millorar les relacions interpersonals basades en principis i valors que emanen de la persona de Crist i ajuda en conseqüència a afrontar les situacions de conflicte mitjançant el diàleg, el perdó i la misericòrdia, valors genuïnament cristians. En el més profund de l'ésser cristià sorgeix el gran valor de la fraternitat universal.

D'aquí que les mínimes exigències ètiques de convivència, participació, coneixement de la diversitat i de les situacions de discriminació i injustícia, estiguin fonamentades i siguin conseqüències de la fe cristiana. Els valors del respecte, cooperació, caritat, justícia, no violència, compromís i participació tenen el seu fonament i referències cristianes en la filiació per l'amor de Déu, l'amor, la fraternitat, la justícia, la misericòrdia, el perdó, la donació d'un mateix, el lliurament total a favor dels pobres.

En conseqüència, des de l'ensenyament religiós es proposa una reflexió i una anàlisi crítica dels valors democràtics i de la ciutadania descobrint que la seva arrel són els principis fonamentals de l'Evangeli i de la Doctrina Social de l'Església.

3. COMPETÈNCIA CULTURAL I ARTÍSTICA.

La contribució a la competència cultural i artística es relaciona amb els seus aspectes de coneixement i valoració de tota l'expressió artística, plàstica, històrica, simbòlica, lingüística, de costums, ritus, festes, valors i maneres de vida impregnades

pel cristianisme des del seu origen i el seu desenvolupament actual, com a manifestació del fet religiós. L'alumnat també coneixerà i podrà comprendre i assumir els valors que comporta el coneixement del fet religiós en la seva expressió artística, cultural i estètica, teològica i vivencial. La cultura i la història europea occidental, i la història i cultura del nostre país, podran

ser compreses i assumides tenint en compte el fet religiós present sempre en la història cultural dels pobles i, en concret, en els pobles d'Espanya. És conegut per tots que la maduració de la personalitat humana es realitza dins de la tradició cultural, on creix i se sustenta. Aquesta maduració es realitza en un món cada vegada més complex i de major contrast cultural i de presència, respecte i diàleg de cultures.

La Religió presenta l'esdeveniment cristià en diàleg amb la cultura, incorporant orgànicament el saber de la fe al conjunt dels altres sabers. Amb això els/les alumnes adquireixen una valoració crítica de la cultura a la llum de l'Evangelí, motivant alhora l'apreci per la pròpia cultura i l'estima adequada per altres tradicions culturals i religioses. D'altra banda, en el currículum de Religió catòlica hi són presents també els elements essencials que defineixen les grans religions de la humanitat. L'ensenyament religiós catòlic tan aporta a la competència cultural i artística uns coneixements de l'art i cultura amb referència religiosa i unes destreses, com també el sentit i profunditat de la seva presència que remet a una manera concreta de veure la vida, d'expressarla i de viure des de l'aportació cristiana a la cultura. Fent això contribueix activament a la conservació del patrimoni cultural i artístic, tant de la pròpia comunitat com d'altres comunitats. És competència també del professor/a de Religió evangelitzar la cultura, generar cultura, treballar al servei de la realització de la humanitat segons la veritat de l'ésser humà. Això és possible mitjançant una pertinença determinant: la pertinença a Jesucrist, el Senyor, viscuda en el present a través de la pertinença a l'Església.

4. LA COMPETÈNCIA D'APRENDRE A APRENDRE.

La matèria de Religió catòlica com a àrea de coneixement dins del procés d'ensenyament-aprenentatge que es du a terme en l'educació, contribueix al desenvolupament de la competència d'aprendre a aprendre, fomentant les capacitats d'aprenentatge: atenció, memòria, experiència..., l'impuls del treball en equip, la síntesi de la informació i opinió.

L'ensenyament religiós ajuda a ser protagonistes del propi aprenentatge, com a resposta a la voluntat de Déu que l'ésser humà col·labori activament i lliure amb el seu pla. Per això, aprendre a aprendre comporta a més a més d'una proposta consensuada de sentiments, valors i actituds, un marc de referència acceptat voluntàriament segons les seves conviccions, que ha de ser gresol en la recerca de la veritat i del bé.

L'ensenyament religiós proporciona als/les alumnes el principi sobre el qual l'ésser humà s'ha de sentir orgullós i motivat com a Fill de Déu, per aprendre i continuar aprenent.

5. LA COMPETÈNCIA SOBRE AUTONOMIA I INICIATIVA PERSONAL.

Quant a l'autonomia i iniciativa personals l'ensenyament religiós catòlic impartit a l'escola, objectiu irrenunciable del qual és formar la persona des de dins, alliberar-lo de tot el que li impedeix viure lliurement com a persona, comporta la seva efectiva referència a una determinada visió de l'home i al seu sentit últim, per afirmar-lo, negar-lo o prescindir-ne. És finalitat fonamental de la tasca de l'escola que els alumnes i les alumnes descobreixin la seva identitat personal, i això serà possible amb una obertura al significat últim i global de la seva existència humana.

L'autonomia i iniciativa personals es realitzen en l'alumnat quan aquest es coneix a si mateix en el seu ser més profund, en les seves potencialitats, en la seva dignitat i en el seu sentit. L'ensenyament religiós catòlic es dirigeix a la persona concreta en les seves arrels i en la seva identitat pròpia, en les seves possibilitats humanes d'acció i de servei i es dirigeix a l'ésser humà en la seva finalitat transcendent. Tot això comporta l'oferiment de l'Evangeli de Jesucrist que presenta la humanitat nova feta d'homes i dones nous conforme al disseny de Déu.

L'ensenyament de la Religió catòlica proposa a Jesucrist com a camí que ens condueix a la veritat i a la vida, i ha de fer-se des de la convicció profunda que procedeix de l'Església que confessa, celebra i viu la fe en Jesucrist, i, en conseqüència, mitjançant la forma pròpia i més coherent de transmetre aquesta fe de l'Església: el testimoni. El testimoni d'homes i dones sants al llarg de la història constitueix un referent continu per a l'autoassimilació dels valors més genuïnament cristians. D'aquesta forma l'ensenyament religiós educa en la iniciativa personal i autònoma de l'alumnat pel bé i la veritat. En la contribució al desenvolupament personal de l'alumnat, la religió és generadora de valors i d'integració social, ja que l'home i la dona moderns podrà obtenir una nova dimensió totalment ignorada per altres teories i escoles com les que s'orienten cap al positivisme i relativisme d'una manera excloent. La religió col·labora en aquesta competència lliurant a l'alumnat aquelles virtualitats necessàries per crear les disposicions i actituds que afavoreixen la inserció social. L'autonomia de l'individu cristià ve precisament afavorida per l'obertura a una visió del món i de la realitat, que possibilita una formació integral de l'alumnat superant visions parcials i determinants de la llibertat pròpia. Així mateix, capacita l'alumnat per examinar situacions concretes de la vida i realitzar amb autonomia un judici crític i en conseqüència cristià.

6. LA COMPETÈNCIA EN EL CONEIXEMENT I INTERACCIÓ AMB EL MÓN FÍSIC.

La Religió catòlica contribueix al desenvolupament de la competència en el coneixement i interacció amb el món físic a través de la Doctrina Social de l'Església, il·luminant les respostes i les solucions als problemes que sorgeixen en la interacció de l'ésser humà amb el medi físic i amb si mateix.

També contribueix a la valoració ètica de l'ús de la ciència i de la tecnologia. Al seu torn recolza i dóna sentit a les habilitats i destreses relacionades amb l'ecologia que s'adquireixen des d'aquesta competència. El cristià entén la natura com a creació de Déu, i per això la valora, en té cura i la fomenta.

Totes les aportacions a les diferents competències poden ser agrupades i definides quant a l'aportació religiosa com un desenvolupament de la capacitat transcendent de la persona, és a dir la seva aportació espiritual i religiosa. Això la capacita per donar sentit a la seva vida i configuren la capacitat transcendent:

L'obertura de la raó a la recerca de la veritat en la superació de tot itinerari racional reductiu, la capacitat de deixar-nos confrontar i interpel·lar per la crida a la llibertat i a la felicitat veritables, l'obstinació en el diàleg de la fe i la raó (de la fe i la cultura), l'atenció a la capacitat innata per dinamitzar la intel·ligència i cridar la raó humana a la recerca d' "alguna cosa més", propi de la recerca originària que identifica tot ser humà, la capacitat de ser i d'estar al costat dels altres des de la fraternitat, l'amor i la misericòrdia, l'ànima d'infinit i la forma plena de l'ésser

en la vida eterna... són, entre d'altres, objectius i elements fonamentals en el desenvolupament de les competències abans descrites. En l'Educació Secundària, l'opció catòlica té en compte les característiques psicològiques pròpies de l'adolescència. En aquesta edat l'alumne/a es planteja especialment l'actitud personal davant del fet religiós d'una forma més racional i entra en una fase d'interiorització que uneix un descobriment més gran d'ell/a mateix/a amb una capacitat creixent d'abstracció.

Conforme a les competències establertes en l'esmentat Acord internacional i reconegudes en la Disposició Addicional Segona de la Llei Orgànica d'Educació, 2/2006 de 3 de maig, correspon a la Conferència Episcopal Espanyola fixar el currículum de la matèria de Religió.

OBJECTIUS

En finalitzar l'Educació Secundària Obligatoria es pretén que l'alumne/a sigui capaç de:

1. Conèixer i interpretar els diferents elements que conformen el fenomen religiós en la seva estructura i la seva expressió històrica, com a base de comprensió de les diferents religions.

2. Raonar les respostes que les grans religions donen a les preguntes de l'ésser humà sobre la concepció de l'home i el seu últim destí.
3. Conèixer la Bíblia, en el seu origen, estructura, finalitat i interpretació pertinent en relació amb la història i experiència religiosa d'Israel, i com a expressió de la revelació de Déu Pare als homes.
4. Conèixer els continguts del cristianisme que fonamenten la concepció de l'ésser humà creat per Déu i destinat a ser fill seu.
5. Identificar Jesucrist com a Fill de Déu, Salvador encarnat entre els homes, mitjançant el coneixement i l'anàlisi del seu missatge, la seva vida i la seva presència per l'Esperit Sant.
6. Analitzar i valorar el sentit i finalitat de l'Església al servei de la humanització i la salvació que Crist ofereix a l'ésser humà, i descobrir la seva aportació als processos més importants de la història.
7. Conèixer i valorar la resposta dels creients al missatge i esdeveniment cristià, que es realitza en l'Església.
8. Comprendre i distingir l'acció salvadora de Crist, i el caràcter de celebració de cada un dels sacraments.
9. Descobrir els fonaments racionals i revelats que justifiquen l'ensenyament moral de l'Església catòlica, i orienten la relació de l'home amb Déu, amb si mateix, amb els altres i amb el món.
10. Analitzar les exigències i compromisos dels cristians en la seva relació amb Déu, amb si mateix i amb els altres, relacionant-los amb altres opcions presents en la societat i en les grans religions.
11. Reconèixer i valorar les fites més importants de la fe cristiana en la història de l'Església, en les grans obres de cultura i en les seves festes, considerant també les aportacions d'altres religions.
12. Analitzar els principis que fonamenten la fe cristiana en la vida eterna, valorant críticament la proposta de les grans religions.

CONTINGUTS

PRIMER CURS

2. El ser humà primitiu davant el medi, la mort i el més enllà. El sentit dels cultes funeraris i els ritus de sacrificis.

PROJECTE EDUCATIU DEL SEMINARI DE RELIGIÓ

CURS 11-12

3. Els relats mítics sobre l'home i Déu en les religions ja desaparegudes: Mesopotàmia, Egipte, Grècia i Roma.
4. La multiplicat de déus en l'Hinduisme. El seu sentit sagrat de la vida i la presència de Déu .
5. Déu Pare creador, misericordiós i provident. Concepció cristiana de la vida. Ordenació de l'activitat humana vers el bé de la creació.
6. El ser humà creat per Déu. Unitat cos i esperit. L'home i la dona fills de Déu.

SEGON CURS

1. El fenomen religiós i el seu llenguatge. La recerca de Déu i la seva expressió religiosa, històrica, cultural i social.
3. L'experiència religiosa com a realitat antropològica. El sentit de la transcendència. Les grans preguntes de l'home on s'arrela el fet religiós.
4. La plenitud de l'experiència religiosa: l'encontre de l'home amb Déu. El cristianisme i la revelació de Déu en els esdeveniments i paraules testimoniats a la Sagrada Escripura.
5. Jesucrist, Déu i home vertader, Mitjancer nostre.
6. Jesucrist revela a l'home el seu origen, la seva condició i el seu destí com a fill de Déu.
7. La confessió de fe en l'Encarnació, Mort i Resurrecció de Jesús en les primeres comunitats cristianes. La presència de Maria en el Misteri de Crist.
8. La presència viva de Déu en l'Església, sacrament universal de salvació. L'Església continua l'obra de Jesucrist, animada per l'Esperit Sant.
9. La fe i el seguiment. La santedat com a meta de tot cristià.

TERCER CURS

1. El projecte de Déu sobre l'ésser humà segons el Judaisme, el Cristianisme i l'Islam.
2. La revelació progressiva de Déu al poble d'Israel. El Judaisme.
3. Fonts de la revelació de Déu: Escripura, Tradició i Magisteri.
4. Elements bàsics d'interpretació de la Bíblia. Gèneres literaris. Els llibres de l'Antic Testament i del Nou Testament: divisió, descripció i autors.
5. Anàlisi de les fonts (jueves, romanes i cristianes) sobre la vida de Jesús i el seu temps.
6. La historicitat dels Evangelis. Jesucrist Déu i home vertader.
7. Jesucrist convoca i congrega la comunitat dels seus deixebles. L'Església, Misteri de comunió. L'Esperit Sant força i vida dels creients.
8. L'Església, Poble de Déu. La missió de l'Església: catolicitat i caràcter missioner.
9. L'Església primitiva en els Fets dels Apòstols. La seva implantació en els segles II i III.
10. L'Església domèstica. Primeres persecucions. Ministeris en les primeres comunitats.

11. Primer art cristià: el Bon Pastor, les catacumbes, símbols cristians de les comunitats apostòliques.
12. La influència de les religions monoteistes en la configuració de la història i cultura espanyola. Presència d'alguns elements artístics.

QUART CURS

1. El misteri de l'Església. Realitat visible i espiritual. Misteri de la unió dels homes i les dones amb Déu.
2. La presència i realització de les notes de l'Església al llarg de la història.
3. L'Església, unitat dels cristians en un sol Cos, la vida del qual és Crist.
4. Final de la vigència del paganisme i extensió del cristianisme en l'Imperi Romà.
5. Constantí i l'Edicte de Milà. Sant Jeroni i Sant Agustí. Concilis d'Efes i Calcedònia. Algunes desviacions doctrinals. Diàleg fe-cultura en els primers segles.
6. La cultura cristiana antiga. La basílica paleocristiana. «*Les Confessions*» de sant Agustí.
7. L'evangelització d'Europa. El monacat: la regla benedictina. Mahoma: el messianisme islàmic i la disputa iconoclasta. III Concili de Toledo. Sant Isidor. Carlemany i l'Europa cristiana.
8. Fundació dels Estats Pontificis. La religió cristiana a l'Al-Andalus. El ritu mossàrab.
9. Les basíliques visigòtiques i romàniques: arquitectura, escultura i pintura.
10. El primer canvi de mil·lenni. Cisma d'Orient. Les peregrinacions: el camí de Santiago, vertebrador d'Europa. Preservació dels Llocs Sants: les Croades. Els ordes militars.
11. La reforma del monacat: Cluny i sant Bernat. El moviment a favor de la pobresa i els ordes mendicants: Sant Francesc d'Assís i Sant Domènec de Guzmán. Avinyó i el Cisma d'Occident.
12. La catedral gòtica: arquitectura, escultura i vitralls. El cant gregorià.
13. El Cristianisme durant el Renaixement i el Barroc. La importància de la Universitat: Duns Scot, sant Anselm, sant Tomás. La reforma protestant. Trento i la reforma catòlica. Nous ordes religiosos. Grans sants i místics espanyols: santa Teresa de Jesús, sant Joan de la Creu i sant Ignasi de Loiola. La Inquisició. L'evangelització del Nou Món: la defensa dels indis i les reduccions del Paraguai.
14. L'art cristià en el Renaixement i el Barroc. La literatura mística. La música com a expressió de l'experiència religiosa.
15. L'Església en el món contemporani. El conflicte fe-raó. La preocupació per la qüestió social. Els nous ordes religiosos, pioners en l'educació, la sanitat i l'assistència. Grans educadors cristians. L'expansió missionera i la presència de l'Església al "quart món". Ciència i religió.

AVALUACIÓ

PROCEDIMENT D'AVALUACIÓ I RECUPERACIÓ

1. Valorem els treballs, proves, exàmens, controls, etc., més des d'un punt de vista qualitatiu que des d'un punt de vista quantitatiu.
2. Observarem amb atenció el procés de treball de l'alumne/a a llarg del curs, tenint present els aspectes procedimentals (formes de treballar, sistemes d'organització, maneres d'aprendre, ...) i els aspectes actitudinals (assistència i participació a l'aula, presentació de treballs, puntualitat a l'hora de presentar el treball, actitud a l'aula, cooperació activa en els treballs de grup...)
3. Tindrem present en tot moment l'evolució de l'alumne/a al llarg del curs d'una manera continua i integrada.
4. Per cada curs només avaluarem els continguts explicats i treballats a l'aula.
5. En les proves escrites es tindran en compte les faltes ortogràfiques, així com també la netedat a l'hora de presentar qualsevol escrit.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

L'avaluació serà continua i tindrà en compte:

- El progrés de l'alumne en els diferents elements del currículum.
- L'assoliment dels objectius marcats per a cada una de les matèries del currículum.
- L'adquisició de les competències bàsiques.
- La necessitat d'establir mesures de reforç educatiu.

Partir d'una **avaluació inicial o diagnòstica** al començar el curs fonamentalment per conèixer millor els alumnes. La finalitat és especialment saber allò que pensen sobre el món de les religions, quines expectatives tenen del curs, quines són les seves afeccions, quins compromisos estan disposats a prendre amb mi, amb els seus companys/es i amb ells mateixos.

Realitzar una **avaluació contínua i formativa** al llarg del desenvolupament del crèdit afavorint l'autoavaluació de l'alumne i la seva capacitat d'esmena i d'esforç (full de seguiment, valoració de totes les feines realitzades a classe...).

Els/les alumnes participen en el procés d'avaluació amb activitats autoavaluatives, de manera que l'avaluació passa a formar part del seu procés d'ensenyament aprenentatge. Amb aquestes activitats els/les alumnes aprenen a valorar i ser valorats per iguals, a acceptar el treball dels companys i que ells acceptin el

seu. Tenir en compte que no cal avaluar tot allò que es realitza en el marc acadèmic. Moltes activitats, converses, sortides...poden ser molt educatives i no han d'estar necessàriament, subjectes a un procés d'avaluació.

Avaluar de manera directa la participació i la atenció a l'aula.

Avaluació sumativa o final: realitzada en finalitzar una o dues unitats didàctiques, ens aporta els tipus i graus d'aprenentatge aconseguits per l'alumnat, segons els objectius terminals que afecten la unitat didàctica o el projecte en qüestió.

Per a l'avaluació sumativa es considerarà de gran importància, en el moment de l'avaluació continuada de cada alumne/a, el grau d'assoliment dels **hàbits de treball** acordats pel PCC del centre que són:

- Presentació dels treballs segons les normes del centre.
- Constància en la feina diària a classe i a casa.
- Puntualitat en el lliurament de les feines.
- Assistència regular i puntualitat a classe.
- Respecte per les persones i les coses que formen part de la classe.
- Comportament adequat durant les sortides fora del centre.
- Interès pel medi natural i social i conscienciació de la necessitat de preservar-los.

Les proves de conceptes: aquestes proves objectives demanaran a l'alumne un rendiment suficient determinat a partir dels mínims marcats pels objectius didàctics. En alguns casos, es tindrà en compte no només si el rendiment és suficient, sinó també si és satisfactori.

Tot i avaluar de forma continuada, la no presentació del dossier o del treball, obliga a realitzar les activitats extraordinàries de després de l'avaluació final, ja que ambdues activitats es fan al llarg de tot el curs i són en elles mateixes una forma d'avaluació contínua.

Quant a la recuperació, en el cas de suspendre una avaluació, es podrà recuperar durant la següent (repetició d'exercicis a classe, millora del dossier, realització de les parts del treball no lliurades o fetes de forma incorrecta).

En el moment d'avaluar cada alumne/a, es tindrà en compte el seu esforç per assolir els coneixements bàsics de la matèria, així com l'interès per millorar els seus hàbits de treball. Després de cada avaluació, es realitzaran activitats de reforç i de recuperació destinades a l'alumnat que hagi presentat més dificultats en el seu aprenentatge.

CRITERIS D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT.

1. Reduir la matèria al més essencial per aquells alumnes que no poden assimilar la mateixa quantitat de continguts que la majoria.
2. Organitzar algunes activitats a l'aula en agrupaments diversos o segons els interessos del alumne, ritme de treball, amb l'objectiu d'afavorir el treball cooperatiu.
3. Crear situacions diverses dins l'aula que potenciïn la creativitat i la iniciativa de l'alumnat.
4. Facilitar l'aprenentatge d'hàbits d'estudi per fer-los més autònoms.
5. Abans d'iniciar l'aprenentatge constatar els coneixements previs que tenen per adaptar-hi els nous.
6. Plantejar les proves d'avaluació amb diferents opcions d'estructura (tema, preguntes curtes, tipus tests, etc.)
7. Utilitzar materials variats per facilitar experiències, motivar l'aprenentatge i crear hàbits d'autoaprenentatge.

METODOLOGIA

L'alumnat de religió ha d'anar desenvolupant progressivament una obertura al món en tots els aspectes: cultural, social i transcendent. Això suposa donar molta importància d'una banda, al treball d'introspecció individual i d'altra banda, al treball de recerca d'informació per diverses vies: Internet, bibliografia especialitzada, etc. També es potencia la presa de posició i debat entre postures diferents i raonades.

Així, el procés d'aprenentatge de l'alumne/a al nostre institut a l'àrea de religió està estructurat seguint principis constructivistes, és a dir, d'allò més concret i més local a allò més llunyà o més abstracte, d'allò més simple a allò més complex.

La metodologia utilitzada al nostre centre i que potenciem des del nostre departament és:

- **Activa**

Els/les alumnes participen d'una forma activa en totes i cadascuna de les seves fases i activitats que desenvolupen.

- **Diversa**

A través de: procés i anàlisi històric i social, estudi de casos, visites, recerca, resolució d'exercicis, explicacions de conceptes i procediments, ...

PROJECTE EDUCATIU DEL SEMINARI DE RELIGIÓ

CURS 11-12

Utilitzem també recursos molt diversos, tal com documentació escrita, materials didàctics hipermèdia, l'entorn virtual d'aprenentatge (EVA),...

- **Compensatòria**

Quan desenvolupem una activitat concreta en grup ho fem barrejant els alumnes de manera que quedin compensades les mancances dels uns amb les potencialitats dels altres. D'aquesta manera la nostra metodologia esdevé alhora socialitzadora i participativa.

- **Interaccionadora**

Fomentem la interacció de tots els agents que intervenen en el procés d'ensenyament aprenentatge.

- **Transversal**

Fomentem un tractament interdisciplinar que dotarà els nostres alumnes d'una visió globalitzadora de l'àrea que els serà molt útil en el seu futur desenvolupament com a persones.

- **Individualitzada**

Amb la nostra metodologia atenem personalment els/les nostres alumnes i les seves necessitats específiques i els realitzem un seguiment individualitzat.

CRITERIS DE CORRECCIÓ

1. Quadern de l'alumne: ordre i presentació, exposició i síntesi dels continguts mínims.
2. Conjunt d'activitats obligatòries per a cada avaluació: Ordre i presentació, grau d'assoliment de l'objectiu proposat, creativitat, capacitat crítica.
3. Proves objectives: es valoraran de forma equitativa, segons els número d' ítems de la prova, fins arribar a un total de 10.
4. Treballs de recerca: Ordre i presentació, grau d'assoliment de l'objectiu proposat,
5. Creativitat, capacitat crítica, extensió del treball.
6. Aquests criteris d'avaluació seran vàlids per a totes les avaluacions del curs 2009-2010.

INTEGRACIÓ DE TIC/TAC EN EL PROCÈS D'APRENTATGE

Al nostre centre apostem d'una forma clara per l'ús didàctic de les TIC/TAC, concebant-les com una eina més al nostre abast, una eina molt potent que ens permetrà optimitzar pedagògicament el procés de desenvolupament de les capacitats que el nostre alumnat adquirirà en finalitzar el curs.

PROJECTE EDUCATIU DEL SEMINARI DE RELIGIÓ

CURS 11-12

Cal dir que les TIC/TAC no es restringeixen a les activitats que l'alumnat desenvolupa íntegrament a l'aula d'informàtica, sinó que es troben integrades en moltes de les activitats que realitzem fins i tot a l'aula ordinària, gràcies a bona dotació de què disposen les aules del centre, gairebé totes equipades amb ordinador amb connexió a Internet de banda ampla, així com pantalla i projector.

Bo i valorant els avantatges que suposen per al món de la docència les TIC/TAC, cal no perdre mai de vista que les noves tecnologies són una eina i prou, per facilitar i agilitar la tasca docent i l'aprenentatge del nostre alumnat. Per tant, cal que el nostre alumnat les valori no un divertiment, sinó com una eina o un instrument per a la seva formació.

CURS	PROGRAMA	CONTINGUT
1r ESO	RELIGIONS A L'ANTIGUITAT	Moodle Confecció d'un videoclip Power point
	HEROIS DEL CREIXENT FÈRTIL	Moodle Power Point
2n ESO	HISTÒRIA D'UN MONESTIR MEDIEVAL	Moodle Treball del procesador de textos en profunditat: Word
3r ESO	FESTES I ART CRISTIÀ	Moodle Ús d'eines educatives a la xarxa
4t ESO	GRANS RELIGIONS	Moodle Ús d'eines educatives a la xarxa

1. Visita de diferents centres religiosos (desembre) 4rt ESO
2. Visita al Monestir de Montserrat (dovembre) 1r / 2n ESO
3. Visita Museu Episcopal de Vic (novembre) 3r ESO
4. Exposicions que tinguin relació amb el fet religiós.
5. Visita de la Girona medieval (maig) 3r ESO

ORDENACIÓ DE CONTINGUTS I TEMPORITZACIÓ

BLOC 1 EL FET RELIGIÓS

1 D'ESO

LES RELIGIONS A L'ANTIGUITAT

En aquest crèdit estudiarem les religions d'Egipte i Mesopotàmia, així com també la influència que han tingut en les religions jueva i cristiana. També analitzarem conceptes com l'animisme, totemisme, màgia, culte als morts, politeisme.

TEMPORITZACIÓ

Primer quadrimestre: LES RELIGIONS A L'ANTIGUITAT	35 Hores
Unitat 1. Creences i pràctiques religioses a la Prehistòria 1. Conceptes fonamentals de tota religió 2. El culte a la natura 3. Les deesses –mares 4. Els ritus	5
Unitat 2. La religió en el sí de les primeres societats urbanes 1. El Creixent Fèrtil. La seva ubicació geogràfica 2. Origen del mite 3. Personificació dels elements de la natura 4. Mites fundacionals	5
Unitat 3. Les religions al Creixent Fèrtil: Religió a Mesopotàmia 1. Principals déus i deesses 2. Principals mites	5

Unitat 4. Les religions al Creixent Fèril: Religió a Egipte 1. Principals déus i deesses 2. Principals mites 3. Els ritus: la mort a l'Antic Egipte. Ritual de momificació	10
Tema 5. Inici i fonament del judaisme 1. Marc històric i cultural en el que es desenvoluparà el judaisme 2. Estudi de la Bíblia i la seva composició 3. El Déu de la Bíblia 4. Les sagues bíbliques 5. Personatges bíblics	10
BLOC 2/3 BÍBLIA: ANTIC I NOU TESTAMENT	
2n quadrimestre: HEROIS DE L'ANTIGUITAT	35 Hores
UNITAT 1. Unitat 1. Els llibres de l'antic i nou testament: formació, estructura, continguts 1. La paraula Bíblia 2. Els diferents textos i edicions 3. Els procés de formació de la Bíblia 4. Els gèneres literaris 5. Estructura i parts. 6. La citació i les llengües 7. Els principals llibres de l'Antic Testament i el seu contingut	10
Unitat 2. EL MÓN I LA RELIGIÓ D'ISRAEL 1. Principals etapes, personatges i esdeveniments de la història d'Israel 2. L'experiència religiosa d'Israel i les categories fonamentals amb les que s'expressa 3. L'esperança messiànica d'Israel 4. Principals etapes, personatges i esdeveniments de la història d'Israel 5. L'experiència religiosa d'Israel i les categories fonamentals amb les que s'expressa	10
Unitat 3. HEROIS D'ISRAEL 1. Josep 2. Moisès 3. Judit	15

4. Samsó 5. David 6. Salomó	
-----------------------------------	--

1r quadrimestre: FESTES I ART CRISTIÀ - 3r ESO -	
Unitat 1. Importància de la religió a l'antiguetat 1. L'església dels primers temps 2. Els símbols	7
Unitat 2. Representacions de l'Antic i el Nou Testament i l'art 1. Art Romànic 2. Art Gòtic	7
Unitat 3. La figura de Jesús i les seves representacions	7
Unitat 4. La figura de Maria i les seves representacions	7
Unitat 5. Sants i Santes de l'Església 1. Els màrtirs de l'església primitiva 2. Símbols fonamentals del primer cristianisme 3. Sants i santes i els seus atributs	7

BLOC 4 HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA

Primer trimestre: HISTÒRIA I VIDA D'UN MONESTIR MEDIEVAL – 2n ESO -	35 Hores
Unitat 1. El primer cristianisme 1. L'Edicte de Milà 2. Les primeres comunitats 3. Inicis del monacat	7

Unitat 2. El Monacat 1. Els primers cenobis 2. Monjo, anacoreta, eremita, cenobita 3. Sant Benet de Núrsia	7
Unitat 3. Els Monestirs a l'Edat Mitjana 1. Funcions dels monestirs. 2. Els benedictins. 3. Primeres ordes religioses al món medieval.	7
Unitat 4. La Reforma de Cluny 1. Romànic i gòtic. L'art al servei de la fe 2. Monestirs Cluniacencs a Catalunya	7
Unitat 5. La Reforma del Císter 1. Sant Bernat de Claravall 2. Monestirs del Císter a Catalunya	7

BLOC 5 GRANS RELIGIONS

1r quadrimestre: Grans religions - 4t ESO -	
Unitat 1. Religions Místiques i revelades: definició i situació	3
Unitat 2. Les religions orientals: Anomenades Místiques (I). L'hinduisme: 1. Una sola divinitat o moltes 2. Una creença: Les reencarnacions. 3. Un espai sagrat: el Ganges 4. Un Mahatma: Gandhi.	7
Unitat 3. Les religions orientals: Anomenades Místiques (II) El Budisme: 1. Un déu: fou buda o un mahatma?. 2. Les Pagodes. 3. Les oracions: Mantras i Mandalas.	6

4. El Dala-i-lama: La lluita del Tibet.	
Unitat 4. Les religions monoteistes: anomenades Revelades (I) El Judaisme: 1. Un Déu: Yahavé 2. Un llibre: la Torà. 3. Un temple: el mur de Jerusalem 4. Un ritual: les oracions: Teffilen.	5
Unitat 5. Les religions monoteistes: anomenades Revelades (II) El Cristianisme: 1. Un Home Fill de Déu: El Jesus Històric. 2. Un Llibre: el nou manament de l'amor. 3. Els temples: les esglésies i l'art: romànic i gòtic.. 4. Un ritual: el món del sincretisme.	7
L'Islam: 1. Un profeta: Mahoma. 2. Un llibre sagrat: L'Alcorà, 3. Un temple: la mesquita. 4. Un ritual: les ablucions	7

BLOC 1 EL FET RELIGIÓS

1.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

La contribució a l'assoliment de les competències bàsiques és significativa i se centra en els aspectes següents:

Competència per aprendre a aprendre	- Desenvolupar el gust per l'aprenentatge continu i l'actualització permanent. - Saber comunicar i expressar de forma efectiva els resultats del propi treball. - Plantejar-se preguntes per desenvolupar un pensament complex, crític, creatiu obert i amb capacitat de presentar alternatives. - Utilitzar i dominar tècniques i estratègies per organitzar i sistematitzar la informació (resums, esquemes, mapes conceptuals, bases d'orientació,...). - Prendre consciència del que s'ha après i el que falta per aprendre.
Autonomia i iniciativa personal	• Configurar la pròpia identitat personal, social i cultural, amb els referents culturals i històrics disponibles del entorn. • Comprendre les activitats plantejades i planificar l'estratègia més adequada per resoldre-les. • Saber argumentar de forma lògica i coherent els propis punts de vista. • Prendre decisions i saber triar la manera de recuperar la informació més adequada en cada cas. • Fer un seguiment dels aprenentatges realitzats.
Competència en comunicació lingüística	• Interpretar textos religiosos de tipologia diversa, llenguatges icònics, simbòlics i de representació. • Utilitzar adequadament el vocabulari propi del tema • Saber expressar adequadament les pròpies idees i emocions, oralment i per escrit. • Utilitzar diferents variants del discurs, en especial la descripció i l'argumentació. • Elaborar definicions dels conceptes estudiats, utilitzant la terminologia més adequada en cada cas. • Escoltar, analitzar i tenir en compte opinions diferents a la pròpia amb sensibilitat i esperit crític. • Adquirir habilitats comunicatives en situacions d'interacció oral, d'exposició i comunicació de resultats i de debats oberts o reglats.

Competència cultural i artística	• Desenvolupar la sensibilitat per gaudir amb diferents expressions del patrimoni natural i cultural.
---	---

	• Valorar la importància del patrimoni per accedir al coneixement de les societats del passat.
Tractament de la informació i competència digital	• Utilitzar entorn d'aprenentatge (EVEA) • Utilitzar els buscadors per localitzar informació a Internet tot seguint un criteri específic. • Utilitzar mitjans audiovisuals: el vídeo • Relacionar, analitzar, comparar i sintetitzar la informació procedent de les diferents fonts treballades.

1.2 COMPETÈNCIES PRÒPIES DE LA MATÈRIA: CONVIURE I HABITAR EL MÓN

La competència pròpia de la matèria de Religió és la de Conviure i habitar el món, que implica:

Coneixement i interacció amb el món físic: Les religions antigues en el marc geogràfic del Creixent Fèril

- Percebre, comprendre, representar i interpretar l'espai real i virtual, per situar-s'hi i entendre la seva importància en la formació de la cultura.
- Conèixer les característiques de l'espai físic en què es desenvolupen les primeres religions monoteïstes.
- Analitzar l'acció de l'ésser humà sobre el medi i aprofundir en el vessant religiós de les cultures.

Social i ciutadana: La religió com a fonament de la cultura humana des dels seus orígens

Comprendre l'aportació que les diferents cultures han fet a l'evolució de la humanitat.

Respectar i assumir la diversitat cultural com a font de riquesa personal i col·lectiva, per enriquir la pròpia identitat i afavorir la convivència.

Expressar les pròpies opinions de forma assertiva.

Desenvolupar un pensament crític, obert i creatiu, analitzant els problemes socials rellevants i proposant solucions i alternatives a través del diàleg, l'empatia i la cooperació.

OBJECTIUS DIDÀCTICS	1. Els diferents elements que conformen el fenomen religiós en la seva estructura i la seva expressió històrica, com a base de comprensió de les diferents religions 2. Caracterització de les creences i pràctiques religioses de la prehistòria, de les primeres civilitzacions urbanes del Proper Orient i de l'època clàssica. 3. Establiment de relacions entre les pràctiques religioses de l'Antiguitat i les circumstàncies geogràfiques, històriques i culturals en què van aparèixer. 4. Identificació d'algunes produccions artístiques de la prehistòria i de l'Antiguitat relacionades amb pràctiques religioses i funeràries. 6. Lectura i anàlisi d'algunes pregàries religioses i narracions mitològiques de l'Antiguitat. 7. Reconeixement de la influència de les religions antigues sobre alguns aspectes de la cultura occidental, al llarg del temps i en el món d'avui. 8. Caracterització de la religió jueva, el moment històric en què va aparèixer, el seu cos doctrinal, les pràctiques religioses i la moral. 9. Lectura i anàlisi d'alguns textos sagrats, pregàries i narracions de la Bíblia jueva i reconeixement dels espais i símbols religiosos del judaisme.
----------------------------	---

CONTINGUTS	1. El ser humà primitiu davant el medi, la mort i el més enllà. El sentit dels cultes funeraris i els ritus de sacrificis. 2. Els relats mítics sobre l'home i Déu en les religions ja desaparegudes: Mesopotàmia, Egipte 3. Caracterització de les creences i pràctiques religioses de la prehistòria, de les primeres civilitzacions urbanes del Proper Orient. 4. Estudi de la religiositat en el si de societats primitives. Comparació amb l'antiguetat. 5. Establiment de relacions entre les pràctiques religioses de l'Antiguitat i les circumstàncies geogràfiques, històriques i culturals en què van aparèixer. 6. Identificació d'algunes produccions artístiques de la prehistòria i de l'Antiguitat relacionades amb pràctiques religioses i funeràries. 7. Lectura i anàlisi d'algunes pregàries religioses i narracions mitològiques de l'Antiguitat. 8. Identificació de les religions del Creixent Fèrtil com a les pròpies de la civilització occidental. 9. Estudi de les sagues i mitologies pròpies d'aquestes religions.
-------------------	---

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Partir d'una avaluació inicial el màxim d'integral possible
2. Afavorir l'autoavaluació de l'alumne i la seva capacitat d'esmena i d'esforç (full de seguiment, valoració de totes les feines realitzades a classe...).
3. Valoració del quadern o dossier de treball diari elaborat durant el crèdit, l'actitud de l'alumne durant tot el procés d'aprenentatge i algunes proves dels conceptes i procediments treballats a l'aula. Aquestes proves objectives demanaran a l'alumne un rendiment suficient determinat a partir dels mínims marcats pels objectius didàctics. En alguns casos, es tindrà en compte no només si el rendiment és suficient, sinó també si és satisfactori.
4. Per delimitar si un rendiment és o no és satisfactori, es tindrà en compte el nivell de coneixements i destreses inicials de l'alumne, i també, l'evolució que ha fet
5. Tenir en compte que no cal avaluar tot allò que es realitza en el marc acadèmic.
Moltes activitats, converses, sortides...poden ser molt educatives i no han d'estar necessàriament, subjectes a un procés d'avaluació.
6. Avaluar de manera directa la participació i la atenció a l'aula.
7. Us d'altres conceptes per realitzar el procés d'avaluació.

B+	Treball ben presentat. Complet. Puntual.	Not-Ex
B	Treball fet i complet Mal presentat. o... fora de plaç	Su-Be
B-	Treball inacabat. Mal presentat Fora de plaç	In

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

1. Estudi de conceptes fonamentals de la religió primitiva a partir de la pel·lícula *Kiriku i la bruixa*
2. Emmarcar geogràficament el Creixent Fèril i assenyalar la seva ubicació en un mapa.
3. Estudi de les religions egípcia i mesopotàmica: Principals déus i mites fundacionals.
4. Treball a l'aula d'informàtica: realització d'activitats sobre el món egípcia i la seva religiositat. Realització d'un clip de vídeo que reflexi el procés de momificació a l'Antic Egipte
5. Estudi de la Bíblia i la seva composició.
6. Lectura de diverses sagues bíbliques.
7. Lectura d'una genealogia i realització de la seva pròpia genealogia.

BLOC 2/3 BÍBLIA: ANTIC I NOU TESTAMENT

2.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

La contribució a l'assoliment de les competències bàsiques és significativa i se centra en els aspectes següents:

Competència per aprendre a aprendre	• Utilitzar i dominar tècniques i estratègies per organitzar i sistematitzar la informació (resums, esquemes, mapes conceptuals, bases d'orientació,...). • Impulsar el treball en equip i la síntesi d'informació.
Autonomia i iniciativa personal	• Desenvolupar la capacitat d'iniciativa i compromís personal i de l'acció. • Prendre decisions a partir de la reflexió • Desenvolupar estratègies de planificació i execució en les tasques quotidianes
Competència en comunicació lingüística	• Descodificar i utilitzar diferents tipus de llenguatges (icònics, simbòlics, cartogràfics, audiovisuals, informàtics, etc.) per comprendre i interpretar la realitat. • Utilitzar adequadament i enriquir el vocabulari propi de l'àrea de religió per a la construcció d'un discurs raonable, precís i rigorós. • Entendre les diferents maneres de comunicació que l'acció de Déu ha utilitzat sobre l'home. • Analitzar els diferents llenguatges bíblics: simbòlic, metafòric, històric, litúrgic, testimonial
Competència cultural i artística	• Utilitzar les manifestacions artístiques històriques per reconèixer diversos passatges bíblics • Valorar com la Bíblia ha contribuït en l'expressió artística, estètica i cultural de la història d'Europa
Tractament de la informació i competència digital	• Utilitzar entorn d'aprenentatge (EVEA) • Buscar, obtenir, seleccionar, organitzar i interpretar la informació a partir de fonts diverses (directes i indirectes, escrites, gràfiques, audiovisuals, i amb diferents suports, especialment els relacionats amb les TIC). • Distingir entre informacions rellevants i anecdòtiques i entre informacions objectives i subjectives, per copsar la intencionalitat dels missatges bíblics • Contrastar la informació a partir de fonts diverses, comparant-la per tal de desenvolupar un pensament crític i creatiu.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

1. Adquirir i utilitzar el vocabulari específic de l'àrea amb precisió i rigor.
2. Obtenir i relacionar informació de fonts de diversos tipus i saber manejar i interpretar correctament diversos instruments de treball geogràfic com els mapes de Palestina en el segle I.
3. Utilitzar les noves tecnologies d'informació i de la comunicació per a la cerca, la gestió i el tractament de la informació.
4. Copsar el gran laboratori de cultures i de fe què és testimoni la Bíblia.
5. Entendre la diferència entre els diversos llenguatges que s'empren a la Bíblia per a comunicar una experiència de Déu.
6. Entendre com els fets històrics de l'Èxode, l'Aliança del Sinaí, l'Exili, la consolidació d'un poble són el fonament de l'experiència que esdevindrà relat bíblic i història de salvació.
7. Saber que aquest pacte regularà tota la vida jueva fonamentada en la Torà, la Llei.
8. Conèixer en quin context historicoreligiós se situa el Decàleg.
9. Conèixer de prop la vida d'un profeta de l'Antic Testament, un home fidel a Déu que fruit d'aquesta fidelitat lliura la seva vida.
10. Investigar el context històric en el que es situa la biografia del profeta.
11. Intuir que els grans projectes exigeixen el valor del sacrifici, l'entrega de si mateix.
12. Saber distingir en el relat bíblic el que és el fet històric de la reflexió teològica posterior.
13. Conèixer el sentit del Messies i reconèixer el títol de Crist atribuït a Jesús.
14. Adonar-se de la fascinació de la seva persona de Jesús i conèixer els fets més importants de la seva vida, així com de la passió, mort i resurrecció.
15. Comprendre que el mateix Èxode és reinterpretat en la mateixa història de Jesús, en els evangelis, com un traspàs de la mort a la vida.
16. Valorar la alternativa a la violència com a la capacitat de voler la veritat sense venjança.
17. Valorar que la persona que entrega la seva vida per amor realitza l'acte més alt possible. Entendre que l'amor que és sacrificat, com la història de Jesús, no roman estèril, sinó que sempre genera bé.
18. Comprendre i valorar que el dolor i l'alegria són dues cares d'un mateix destí.

EL SEMINARI DE RELIGIÓ

CONTINGUTS

1. Els llibres de l'antic i nou testament: formació, estructura, continguts

La paraula Bíblia

Els diferents textos i edicions

Els procés de formació de la Bíblia

Els gèneres literaris

Estructura i parts.

La citació i les llengües

Els principals llibres de l'Antic Testament i el seu contingut

2. El món i la religió d'Israel

Principals etapes, personatges i esdeveniments de la història d'Israel

L'experiència religiosa d'Israel i les categories fonamentals amb les que s'expressa

L'esperança messiànica d'Israel

3. Herois D'Israel

4. Palestina en temps de Jesús

Els evangelis

Testimonis escrits sobre Jesús, no cristians

El naixement

Procés i mort de Jesús

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Valorem els treballs, proves, exàmens, controls, etc..., més des d' un punt de vista qualitatiu que des d'un punt de vista quantitatiu.
2. Prèviament al començament de cada tema, s'indicarà als alumnes els objectius que es pretenen treballar i aconseguir, de manera que l'alumne/a sàpiga amb antelació aquells aspectes claus els quals avaluarem.
3. Observarem amb atenció el procés de treball de l'alumne/a al llarg del crèdit, tenint present els aspectes procedimentals (formes de treballar, sistemes d'organització, maneres d'aprendre, ...) i els aspectes actitudinals (assistència i participació a l'aula, presentació de treballs, puntualitat a l'hora de presentar el treball, actitud a l'aula, cooperació activa en els treballs de grup...)
4. Tindrem present en tot moment l'avaluació inicial, la formativa i la sumativa, que mai serà una mitjana, sinó que reflectirà l'evolució de l'alumne/a al llarg del crèdit d'una manera continua i integrada.
5. Només avaluarem els ítems procedimentals que hem decidit explicar i treballar a l'aula.
 - Recerca, lectura, anàlisi i comentari crític de la Bíblia mitjançant l'ús directe i amb l'ajut de diccionaris, manuals i atlas bíblics.
 - Elaboració, lectura i interpretació de mapes geogràfics i històrics.
 - Interpretació adequada dels textos bíblics segons les regles i els mètodes elementals de l'hermenèutica bíblica.
 - Exercici de diàleg obert sobre diferents posicions a partir de resums orals o escrits i de lectures.
6. En les proves escrites es tindran en compte les faltes ortogràfiques, així com també la netedat a l'hora de presentar qualsevol escrit.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Actitud concreta davant la conservació del material escolar, ja sigui el propi de cada alumne, el comú de la classe o el material aportat pel centre.
2. Actitud de participació a l'aula i de cooperació en els treballs de grup. Entenent que la participació ha de ser sempre activa.
3. Tenir cura de la presentació ortogràfica dels diferents materials escrits: proves, exercicis, treballs, llibretes.
4. Actitud de responsabilitat davant la feina: deures, treballs, portar els materials...
5. Actitud correcta davant la presentació de treballs: respectar els marges, bona caligrafia, presentar les feines de manera ordenada i neta.
6. Mostrar una bona organització del pla de treball personal.
7. Anar adquirint una capacitat d'autoavaluació en cada crèdit
8. Respecte a companys i professors ja siguin a l'aula o fora d'aquesta.
9. Assistència i puntualitat a classe.

B+	Treball ben presentat. Complet. Puntual.	Not-Ex 7/8/9
B	Treball fet i complet Mal presentat. o... fora de plaç	Su-Be 5/6
B-	Treball inacabat. Mal presentat Fora de plaç	In 3/4

ACTIVITATS D'AVALUACIÓ

1. Llibre de text: Història Sagrada d'Israel i Jesús de Natzaret de l'Ed Claret.
2. Exercicis pautats del llibre i/o elaborats per la professora.
3. Debats dirigits, fòrums, petits grups de discussió, pluja d'idees, *role-playing*
4. Aprenentatge i utilització de vocabulari específic.
5. Confecció de mapes
6. Treball de recerca amb diverses fonts d'informació sobre els temes que es tracten al llarg del curs

BLOC 4: HISTÒRIA DE L'ESGLÉSIA

4.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

Competència per aprendre a aprendre	• Desenvolupar el gust per l'aprenentatge continu i l'actualització permanent. • Saber comunicar i expressar de forma efectiva els resultats del propi treball. • Plantejar-se preguntes per desenvolupar un pensament complex, crític, creatiu obert i amb capacitat de presentar alternatives. • Utilitzar i dominar tècniques i estratègies per organitzar i sistematitzar la informació (resums, esquemes, mapes conceptuals, bases d'orientació,...). • Prendre consciència del que s'ha après i el que falta per aprendre.
Autonomia i iniciativa personal	• Configurar la pròpia identitat personal, social i cultural, amb els referents culturals i històrics disponibles del entorn. • Comprendre les activitats plantejades i planificar l'estratègia més adequada per resoldre-les. • Saber argumentar de forma lògica i coherent els propis punts de vista. • Prendre decisions i saber triar la manera de recuperar la informació més adequada en cada cas. • Fer un seguiment dels aprenentatges realitzats.
Competència en comunicació lingüística	• Interpretar textos religiosos de tipologia diversa, llenguatges icònics, simbòlics i de representació. • Utilitzar adequadament el vocabulari propi del tema • Saber expressar adequadament les pròpies idees i emocions, oralment i per escrit. • Utilitzar diferents variants del discurs, en especial la descripció i l'argumentació. • Elaborar definicions dels conceptes estudiats, utilitzant la terminologia més adequada en cada cas. • Escoltar, analitzar i tenir en compte opinions diferents a la pròpia amb sensibilitat i esperit crític. • Adquirir habilitats comunicatives en situacions d'interacció oral, d'exposició i comunicació de resultats i de debats oberts o reglats.
Competència cultural i artística	• Desenvolupar la sensibilitat per gaudir amb diferents expressions del patrimoni natural i cultural. • Valorar la importància del patrimoni per accedir al coneixement de les societats del passat.
Tractament de la informació i competència digital	• Utilitzar entorn d'aprenentatge (EVEA) • Utilitzar els buscadors per localitzar informació a Internet tot seguint un criteri específic. • Utilitzar mitjans audiovisuals: el vídeo • Relacionar, analitzar, comparar i sintetitzar la informació procedent de les diferents fonts treballades.

4.2 COMPETÈNCIES PRÒPIES DE LA MATÈRIA: CONVIURE I HABITAR EL MÓN

La competència pròpia de la matèria de Religió és la de Conviure i habitar el món, que implica:

Coneixement i interacció amb el món físic

- Percebre, comprendre, representar i interpretar l'espai real i virtual, per situar-s'hi i entendre la seva importància en la formació de la cultura.

Social i ciutadana

Utilitzar i interpretar diferents tipus de llenguatge: simbòlic, litúrgic...

Exercitar-se en el diàleg entre la fe i la cultura, i reconèixer-ne la presència en la vida social.

Conèixer i valorar l'expressió artística, simbòlica, de costums i formes de vida d'origen religiós.

Apreciar la pròpia cultura i valorar-la críticament a la llum de l'Evangeli.

Descobrir i respectar el sentit i la profunditat de l'aportació cristiana a la cultura.

Comprendre i assumir els valors religiosos lligats a l'art i la cultura.

Sintetitzar informació procedent de fonts diverses.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

4. Conèixer les arrels del cristianisme i les seves fonts històriques.
5. Descobrir la vida de les primeres comunitats.
6. Conèixer el significat autèntic de la paraula església.
7. Conèixer i avaluar l'intent seriós de reforma en el si de l'Església: reforma Cluniacena.
8. Descobrir la gran imprompta de la Reforma de Cluny a Catalunya.
9. Identificar les primeres ordes religioses al món medieval.
10. Copsar l'espiritualitat que mou l'art romànic i el gòtic.
11. Conèixer la realitat del Monacat a Catalunya.
12. Adonar-se de la importància dels monestirs a l'Edat Mitja.

CONTINGUTS	1. El primer cristianisme 1. L'Edicte de Milà 2. Les primeres comunitats 3. Inicis del monacat 2. El Monacat 4. Els primers cenobis 5. Monjo, anacoreta, eremita, cenobita 6. Sant Benet de Núrsia 3. Els Monestirs a l'Edat Mitjana 1. Funcions dels monestirs. 2. Els benedictins. 3. Primeres ordes religioses al món medieval. 4. La Reforma de Cluny 3. Romànic i gòtic. L'art al servei de la fe 4. Monestirs Cluniacencs a Catalunya 5. La Reforma del Císter 3. Sant Bernat de Claravall 4. Monestirs del Císter a Catalunya
-------------------	--

CRITERIS D'AVUACIÓ

1. Actitud concreta davant la conservació del material escolar, ja sigui el propi de cada alumne, el de la classe o el material aportat pel centre.
2. Actitud de participació a l'aula i de cooperació en els treballs de grup. Entenent que la participació és sempre activa.
3. Tenir cura de la presentació ortogràfica dels diferents materials escrits: proves, exercicis, treballs, ...
4. Actitud de responsabilitat davant la feina: deures, treballs, portar els materials...
5. Actitud correcta davant la presentació de treballs: respectar els marges, bona cal·ligrafia, presentar de manera ordenada i neta.
6. Mostrar una bona organització del pla de treball personal.
7. Anar adquirint una capacitat d'autoavaluació en cada crèdit
8. Respecte a companys i professors ja siguin a l'aula o fora d'aquesta.
9. Assistència i puntualitat a classe.

B+	Treball ben presentat. Complet. Puntual.	Not-Ex 7/8/9
B	Treball fet i complet Mal presentat. o... fora de plaç	Su-Be 5/6
B-	Treball inacabat. Mal presentat Fora de plaç	In 3/4

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

1. Realització d'un treball monogràfic sobre el Monacat a Catalunya.
2. Passi de la pel·lícula el Nom de la Rosa i realització d'un qüestionari.
3. Visita a un monestir (Poblet/Santes Creus/ Vallbona o Montserrat).
4. Selecció i classificació de documents escrits sobre la història de l'Església.
5. Investigació i anàlisi sobre les dades de l'acció de l'Església en el camp de la cultura,

educació i promoció social, particularment a Catalunya.

6. Realització de diverses activitats del Clic sobre el tema dels monestirs.

7. Estudi de l'edat mitjana i l'Església a l'època feudal

8. Tolerància i respecte davant d'altres formes de pensament i comportament.

9. Realització d'un joc de taula amb els moments claus estudiats de la història de l'Església.

BLOC 5 LES GRANS RELIGIONS

Ens proposem mostrar al alumne el món de les religions de manera que l'alumne aprengui a reconèixer els elements fonamentals que ens permeten comprendre el món de les religions i el caràcter universal de les mateixes. A nivell procedimental, es pretén que l'alumne arribi a conèixer el significat d'alguns símbols presents en el nostre món, així com a saber utilitzar el vocabulari que és propi d'aquest àmbit cultural i a comprendre tot el que és propi d'aquest món: festes, mites, rituals, espais sagrats etc... de cada una de les religions que estudiarem.

5.1 CONTRIBUCIÓ DEL TEMA 1 AL DESENVOLUPAMENT DE LES COMPETÈNCIES BÀSIQUES

És important que, en finalitzar l'educació secundària obligatòria, l'alumnat tingui suficients coneixements i habilitats per saber d'on ve, on és i cap a on vol anar, com a individu i com a membre d'un col·lectiu. La contribució a l'assoliment de totes les altres competències bàsiques és significativa i se centra en els aspectes següents:

**Competència per
aprendre a aprendre**

- Plantejar-se preguntes per desenvolupar un pensament complex, crític, creatiu obert i amb capacitat de presentar alternatives.
- Utilitzar i dominar tècniques i estratègies per organitzar i sistematitzar la informació (resums, esquemes, mapes conceptuals, bases d'orientació,...).
- Aplicar estratègies de regulació i autoregulació per aprendre a millorar.

**Autonomia i iniciativa
personal**

- Configurar la pròpia identitat personal, social i cultural, amb els referents culturals i històrics disponibles del entorn.
- Posar-se en contacte amb universos de coneixement variats, per tal de replantejar-se idees prèvies.
- Desenvolupar la capacitat d'iniciativa i compromís personal i de l'acció.
- Prendre decisions a partir de la reflexió i fer propostes de millora.
- Desenvolupar estratègies de planificació i execució en les tasques quotidianes.

**Competència en
comunicació lingüística
i audiovisual**

- Elaborar el discurs propi del món religiós a partir de les competències lingüístiques (descripció, explicació, justificació, interpretació i argumentació), per donar sentit a la informació i construir coneixement.
- Descodificar i utilitzar diferents tipus de llenguatges (icònics, simbòlics, audiovisuals, informàtics, etc.) per comprendre i interpretar el món religiós.
- Utilitzar adequadament el vocabulari propi de cada religió
- Adquirir habilitats comunicatives en situacions d'interacció oral, d'exposició i comunicació de resultats i de debats oberts o reglats.

• **Competències pròpies de la matèria: CONVIURE I HABITAR EL MÓN**

- La competència pròpia de la matèria de Religió és la de Conviure i habitar el món, que implica: tenir en compte l'enriquiment que proporcionen les relacions socials i, en especial, el diàleg intergeneracional, i valorar les aportacions, manifestacions i produccions culturals en la seva diversitat i pluralitat de gènere, temps i espai, com a part del patrimoni cultural de la humanitat.
- Els aspectes que treballarem seran els següents:

• **Coneixement i interacció amb el món físic**

- Percebre, comprendre, representar i interpretar l'espai real i virtual, per situar-s'hi i entendre quin ús fan d'ell

• **Social i ciutadana**

- Analitzar i valorar diferents realitats i sistemes d'organització religiosa, passats i presents, per contribuir a la construcció d'una societat més justa, solidària i democràtica.

- Analitzar i interpretar la interacció que es produeix entre l'entorn i l'activitat humana, per percebre els canvis socials com a resultat de la presència de noves cultures a la nostra societat.

- Desenvolupar un pensament crític, obert i creatiu, analitzant els problemes socials rellevants i proposant solucions i alternatives a través del diàleg, l'empatia i la cooperació.

- Respectar i assumir la diversitat cultural com a font de riquesa personal i col·lectiva, per enriquir la pròpia identitat i afavorir la convivència.

OBJECTIUS DIDÀCTICS

- Conèixer que les religions són un fet.
- Esmentar las principals característiques artístiques de cada religió.
- Ser capaç de definir aquelles nocions que són bàsiques i elementals de cadascuna de les religions
- Conèixer, el projecte de Déu sobre l'ésser humà segons el Judaisme, el Cristianisme i l'Islam.
- Comprendre la influència de les religions monoteistes en la configuració de la història i cultura espanyola. Presència d'alguns elements artístics.
- Enumerar les idees de déu que tenen els creients.
- Identificar i classificar diferents tipus de mites que trobem dintre de les religions
- Conèixer i comprendre les grans religions: Hinduisme, Budisme, Judaisme, Islam I Cristianisme.

CRITERIS D'AVALUACIÓ

1. Conèixer el caràcter universal del fenomen religiós, així com la varietat de creences i pràctiques religioses que han sorgit al llarg de la història.
2. Reconèixer la pluralitat cultural i religiosa existent en el món, identificant els trets fonamentals de la distribució geogràfica de les grans religions en l'actualitat.
3. Descriure alguns mites significatius de diferents religions establint comparacions entre ells i identificant la seva possible influència en la nostra tradició cultural, posant alguns exemples.
4. Caracteritzar els trets significatius de les religions monoteistes i la seva projecció sobre alguns aspectes de les societats en les quals han sorgit i s'han desenvolupat.
5. Explicar les relacions existents entre el judaisme, el cristianisme i l'Islam, posant de manifest la seva tradició comuna i els seus trets característics diferencials.
6. Reconèixer la concepció subjacent sobre aspectes significatius relacionats amb la vida de les persones en alguns rituals de diferents religions i la seva pervivència en la tradició cultural dels pobles.
7. Caracteritzar alguns edificis sagrats que identifiquen diferents religions, la seva funció i elements rellevants, reconeixent-los com a manifestacions del patrimoni artístic i posant algun exemple proper.
8. Posar exemples de produccions escrites, plàstiques o musicals, de diferents èpoques, vinculades a creences, celebracions, rituals o d'altres expressions religioses, apreciand els seus valors estètics i valorant la seva contribució al patrimoni cultural.
9. Realitzar un treball, individual o en grup, sobre algun aspecte de les religions estudiades, que analitzi la informació obtinguda, estableixi comparacions i arribi a algun tipus de conclusió raonada.
10. Participar en debats i defensar amb arguments les pròpies conviccions religioses o no religioses, mostrant respecte per les conviccions dels altres.

CONTINGUTS

Les religions orientals: Anomenades Místiques.

1. L'Hinduisme:
 - Una sola divinitat o moltes?.
 - Una creença: Les reencarnacions.
 - Un espai sagrat: el Ganges
 - Un Mahatma: Gandhi.

2. El Budisme:
 - Un déu: fo buda un mahatma?.
 - Les Pagodes.
 - Les oracions: Mantras i Mandalas.
 - El Dala-i-lama: La lluita del Tibet.

Les religions monoteistes: anomenades:Revelades

El Judaisme:

- Un Déu: Yhavé
- Un llibre: la Torà.
- Un temple: el mur de Jerusalem
- Un ritual: les oracions: Teffilen.

El Cristianisme:

- Un Home Fill de Déu: El Jesus Històric.
- Un llibre: el nou manament de l'amor.
- Els temples: les esglésies i l'art: romànic i gòtic..
- Un ritual: el món del sincretisme.

L'Islam:

- Un profeta: Mahoma.
- Un llibre sagrat: L'Alcorà,
- Un temple: la mesquita.
- Un ritual: les ablucions

ACTIVITATS D'AVUACIO

1. Confecció de un petit diccionari a partir de les nocions bàsiques i elementals introductòries de les religions
2. Relació entre diferents tipus de llenguatge religiós.
3. Anàlisi semàntica i classificació dels mites i del seu simbolisme.
4. Identificació i classificació dels ritus i del seu sentit.
5. Identificació dels espais sagrats i de les seves característiques
6. Lectura i interpretació de textos sagrats de diferents religions.
7. Coneixement de les tradicions de cada una de les religions
8. Estudi dels seus fundadors i les seves doctrines.